

PEST, I. félv.

2. szám.

Január 10. 1867.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félfévre 1 forint 31 kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél-félfévtelért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-István-Társulat igazgatóságához kérjük intézteni. A pályázatok beigatásáért tíz sorig minden egyszeri közlésért 1 frt, ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

Markl Ignác

A veszprémi káptalan nagyprépostja, választ. dul-cinói püspök. Nagy öröme s vigasztalására szolgál szívünknek, midőn egyházi méltóságaink s jeleséink fényes koszorujára emelvén szemünket, nem tudunk kifogyni azok számából, kiknek élete az egyház és haza történelmének lapjain már halhatatlanitva vannak, s kiknek neveit lapunkban is megörökíteni kedves és elmulaszthatlan kötelességnek ismerjük.

A férfiú neve, kit ma olvasóinknak bemutatunk, nem ragyog ugyan templomok, nyilvános jótékony intézetek, — gyakran a jötevők nagyságát és hiúságát hirdető — homlokzatain, de sokkal magasabb és fényesebb lapon van az fölírva Isten ujjá által s éreznél, kőnél becsesebb táblákon — ezereknek hálás szívében. Nem csak Isten oltárának, hanem Isten gondviselésének is szolgája és eszköze ő a szegények és szenvedők irányában, javai az ő jóságának szent letéteményei, lerakva kezeibe azon ezébből, hogy özvegy, árva biztosabban megtalálhassa, magas rangja a védtelenek menedéke, nevének fénye, tekintélye az elhagyottot védelmeül és méltósága, midőn őt a legutolsó koldus is megközelítheti, a szegénynek vigasztalásul szolgál. S tekintetek be a nyilvános intézetekbe, kérdezzétek meg a jótékony

alapítványok, a veszprémi agg papok, néptanítók alapítványát, s nevé mindenütt ott fogjátok találni Kevés van széles Magyarhomban, ki a nevelésre annyit áldozna, mint ő. Nem találtak nyilvános állást, életmódot, iparszakot, melynek derék, itt-ott kiváló s kitünő egyéniségeket nem adott, neveltetett volna. Csak helyben Veszprémben 8—10 tanuló van, kit élelem-ruházat-, ugyszólva minden szükségesekkel ellát, ugyanannyi, ha nem több, kik az országban elszórva pártfogása, segélye folytán, iskoláznak s a közmíveltségnél levén, lehetlen meg nem említenünk, hogy nem egy hasznos irodalmi mű jelent már meg mint kegyes mace-nás pártfogása alatt.

Született Székesfehérvárott 1798. april 19-én. polgári szüléktől; iskoláit a bölesészeti osztályokig ugyanott végezte. A bölesészeti s jogi folyamat Győrben kitünő sikerrel bevégezvén, Kurbélyi György akkori püspök által a veszprémi növendékpapok közé vétetett föl, ki őt a hittani tudományokra Bécsbe a Pázmánintézetbe küldötte, hol elüljárói várakozásának teljes mértékben megfelelt. 1821-ben Vurum püspök által áldozárrá szenteltetvén, egy évig az egyházmegyei hivatalnál működött, majd egy évet a lelkipásztorkodásban is mint mágoesi káplán el-

mányokra Bécsbe a Pázmánintézetbe küldötte, hol elüljárói várakozásának teljes mértékben megfelelt. 1821-ben Vurum püspök által áldozárrá szenteltetvén, egy évig az egyházmegyei hivatalnál működött, majd egy évet a lelkipásztorkodásban is mint mágoesi káplán el-

töltvén. Makay Antal püspöke által újra a püspöki udvarba hívatott, hol 1824—1834-ig mint disznók, majd mint szentszéki jegyző s püspöki titkár működött. — 1834-ben eschii plebános és esperessé nevezetvén, tíz évet mint lelkipásztor, hívei közt töltött, kiknek tisztelétét és szeretetét csakhamar annyira megnyerte, hogy távozása 1844-ben, midőn valóságos kanonokká kineveztetett, közfájdalmat gerjesztett.

A jótéteményekről, melyeket életének Veszprémben töltött huszonkét éve látott, iverket lehetne össze-

írni, s noha ez czéljok soha még távolról sem volt, mindenki ismeré azokat. — de még nagyobb a száma azoknak, melyeket csak a Mindentudó látott, s melyekről a letörölt vagy az öröm fényében fölragyogó könyvek szólhatnak. S midőn érdemei jutalmául a fejedelem és megyés püspöke által fokonként emeltetett az egyházi méltóságokra, mi a gondviselés kezét ismerjük föl, mely jó szívet választá nemes eszközül. Isten adjon hosszú életet a nagylelkű s érdemduz egyháznagynak!

y.

A z á r v a .

Szomorn füz hajlott ága,
Özvegyasszony árva lánya :
Mind a ketten gyászbán járnak,
Mint fájdalmas siri árnyak !

Bú az özvegyasszony párja,
Bú az árva mostohája,
De az árva és a remény :
A menyasszony és vőlegény.

Felhő alatt jár az árnyék,
A kis árva gyászbán jár még ;
Csak ne járna úgy a sirra,
Mert még magát holtra sirja !

Árva előtt nincs vakuteza,
Mert a hit a kalauza :
S ki az árvát el nem hagyja,
Az Isten, az árva atyja.

Rózsabimbón sir a harmat,
Sird ki kis lány a fájdalmat :
Majd kisűt még a te napod,
Megvigasztal az angyalod !

Hirtelen Barna.

A nap előtti fölleg.

Tomanik Sz—ből.

A fölleg a napnak elé ha röptül,
Tűzétől azonnal lángra hevül,
S aranyköre oly gyönyörű, miszerint
Feléje szemünk is örülve tekint.

Az Isten előtt így lengenek ők,
A szentek, a már koszoruzvá diésők,
Attól, kit imádnak szüntelenül,
Szent fénye sugárral öntve körül !

Erödy G.

A n g e l a .

— Egy kép a chiuai hittérítés történetéből. —

Ugróczy Bélától.

A harmadik századnak egy vértanu-püspöke mondta, hogy a katholika anyaszentegyház koszorujából sem a rózsák, sem a liliomok nem hiányzanak. Az ártatlanság fehér liliomait, a tisztakeblű szüzeket, kik hőszinű ara-koszorúikat hervadatlanul megőrzik mennyei Jegyesök számára, van alkalmunk szemlélni ... merre találunk rózsákat?

Az a bibor-hajnal, mely a napfelkelést megelőzi, nem hiában fakad keleten, mert ott folyvást piroslik vértanuink vére, és ez a piros vér, mely a hitért ömlik, ez képezi a rózsákat az egyház kertjében.

Üdvözlünk titeket, a távol kelet vértanui, vértől pirosló rózsák! üdvözlünk titeket! és lelkünk szellem-szárnyain elvándorlunk hozzátok, megtanulni: mily ifju erejében van még az a hit, melyet már két ezred-

éve vallunk; megtanulni, hogy azon hitet, melyért ti vért ontotok, nekünk is jobban meg kellene becsülnünk!

I.

A keresztények szüze.

Ázsia keleti részében van az óriási chinai birodalom, melyet pogány lakosai közönségesen csak „mennyei birodalomnak“ neveznek. Ez a mennyei birodalom 1854-ben oly borzasztó forradalomnak volt színhelye, hogy a leggyarlóbb földi birodalom sem talált volna állapotán irigyelni valót. Ugyanis már régóta eszébe jutott néhány telivér chinainak, hogy ők azt a tatárszármazású császárt, a ki nemzetével együtt már századok óta uralkodik felettök, épen nem kötelesek „égtárnak“ tartani, minek következtében mindenkép le

akarják őt rántani trónjáról. De természetesen ez nem könnyű dolog, mert ő felségének csepp kedve sines az égből alászállni, s ezt sokszor nagyon is érezhetőleg bizonyítgatja, olyannyira, hogy még azok is érzékenyen veszik észre, kiknek egészen mindegy: akár elehinaisodott tatár, akár eltatárosodott chinai ül a mennyei birodalom trónján, csak azt kimélje, a mi nekik legbecesebb, i. i. Jézus szent vallását, mely számukra az igazi mennyei birodalomban biztosít polgárjogot, ezek a keresztények.

Abban az időben, melyből történetünket vesszük, szintén tetszett a császári kormánynak gyanuba hozni a keresztény alattvalók polgári hűségét; nem azért ugyan, mintha hűtlenségökről ő szintén meg lett volna győződve, hanem hogy szabad feket cserzthessen dühének Jézus vallása ellen, mely az ő engedelmé nélkül is mindinkább nagyobb kiterjedést merészelt venni. Csak később látta, hogy a fát maga alatt vágja, mert a kath. francziák védelme nélkül, a császárnak mennyei birodalmából legfölebb annyia maradt volna a mennyi tért egy ember holta után békeségesen elfoglalva tart.

Ily körülmények között kövessen minket az olvasó oly tájakra, mely a forradalom következtében egészen lángban állott. Messze vidéken csak egy-egy rommá lett város, vagy falu árulja el, hogy valaha itt még élő lények is laktak; s ha olykor megkimélt helységek találkoznak, ezek lakosai nem tudnák megmondani: ök-e a szerenesebbek, vagy azok, kik a felforgatáson már tustek; mert ha életöket úgy lopták volna is, még akkor sem kell vala miatta nagyobb aggodalomban lenni, mint most.

Egy ilyen városba lépünk be történetünk kezdetén, neve Csenkia. Gyönyörű völgyben fekszik, melyet éjszokról sziklás hegylánc kerít; ezen hegylánc választja el a fölkelőket a császárhoz még eddig hű maradt részekről, melyekhez a város is tartozik. A lakosok, kik néhány száz keresztényt kivéve, pogányok voltak, leirhatlan rémülettel hallották, hogy a kegyetlen Csai a hegységben táboroz, készen minden pillanatban héjaként leesapni a védtelen fészkekre. — s félelmök nem volt ok nélküli. Erről a Csairól ugyanis mesés hírek keringtek a chinai nép között. Eredetéről senki sem tudott semmi biztost mondani, de annál többet arról: mily rendkívüli bátorság- és ügyességgel bír, mily tekintélyt tudott fiatal léteére kivívni a lázadók közt, ugy, hogy a legmerészebb vállalat kivitelével rendszeren őt bizzák meg. Egyébiránt, hogy vakmerő és vitéz, azt a császári hadvezérek maguk, akarataik ellenére is sokszor bebizonyították, midőn a rettegett főnököt oly esatatéreken urnak hagyták, melyeket a legdrágább áron is szívesen megtartottak volna. Nem csoda tehát, hogy az alig feltűnt ifju vezér hirt magának az ég fiának füléhez is elhatott, ki aligha örömet nem adna az övéiből vagy tizet cserébe.

Ily körülmények között tökéletesen helyén találhatjuk a csenkiaiak rémülését. Egyik részről a lázadók, másiktól a császáriak közeledvén, bizonyosnak tartották, hogy Csai, be sem várva a tulnyomó ellenfél érkezését, városukat megrohanja, s aligha hagyand közölök egyet, ki a hű hadseregnek hírül vigye: hol táboroznak, vagy merre vonultak el a forradalmárok. Lega-

lább ök ezt a hízegő véleményt táplálták Csairól. Meglehet, hogy csalódtak, de azért, a ki tehette, nem érzett kedvet magában személyes meggyőződést szerezni e csalódásról, mely könnyen igazsággá bizonyult be, hanem a merre jónak gondolta, menekült.

Az otthon maradottak különféle módon iparkodtak felhasználni hátralevő idejüket. A keresztények, szerény kis templomukba huzódva, nyugalmasan várták a történéndőket; — pedig ha valakinek, nekik legtöbb okuk lett volna a kétségbeesésre, minthogy akár a felkelők, akár a császáriak kezébe esnek, bizonyosa, nem találndnak barátságosan ölelő karokra: csak is akkor, ha a jó Istenébe esnek; azért iparkodtak az ő barátságát maguknak biztosítani. Papjok nem volt, mert itt Chinában is az a körülmény forog fenn, melyet az Üdvözítő említ: „az aratás ugyan sok, de a munkás kevés.“

Ily helyzetben a hittérítők ugy szoktak hűveiken némileg segíteni, hogy részökre egy helybeli értelmes férfit és nőt, kik a hitéletben kipróbált jártassággal bírnak, hitoktató- és hitoktatónőnek neveznek ki.

Ezen minőségben látjuk keresztényeink között az öreg Csent, tiszteletre-gerjesztő őszhajával. Családja már ősidőktől fogva keresztény, csak őt érte az a szomorúság, hogy testvére, elkapatva a régen lappangó forradalmi szellemtől, még ifjúkorában visszatért — mint ő mondá — atyáinak isteneihez, s üldözötve a kormánytól, egy fiával együtt több évtizede eltávozott szülőföldéről.

Mellette térdelt leánya, a nők hitoktatója, Angela csak tizenkilenc tavaszt ért: de a szülei házban nyert gyökeres keresztény nevelés, a Jácint atya- s vértanútól vett huzamosb oktatás, s azután az isteni kegyelemnek rá áradó bősége oly magasra emelték benne a vallásos ismeret s istenes élet fokát, hogy az apostoli helynök, utolsó körutja alkalmával nem kételkedett őt e fényes szerepre kijelölni. Angela megfelelt e bizalomnak: szóval és tettel oktatott, szavával gyujtott, tettel vonzott. A ki látta ez angyali arezot, midőn imába mélyedve, lelke a mennyeiekkal társalgott: sz. Agnest vélte szemlélni: a ki látta a buzgalom hevétől kigyuladott arezot, midőn a hit igazságait fejtegette: alexandriai sz. Katalinnak tartotta őt; a ki látta, midőn a betegek ápolásával foglalkozott: magyar sz. Erzsébetet ismerte föl benne. Nem is volt a városban senki, a ki tisztelettel párosult szeretetet nem ápolt volna irányában. A pogányok nem nevezték másképp, csak „a keresztények szüzének“, s minden alkalmat megragadtak, hogy szent élete fölötti esodálatuknak kifejezést adjanak.

A természetes ösztön s a keresztények példája a pogányokat is oda utasította, hogy a rémület első rohamának esillapodtával a város védszellemét hívják segítségül. Csakhogy ök nem követeltek kevesebbet, mint biztos megtudását annak: kikerülük-e, vagy nem a közlegő veszélyt? A megkérdezett jólok azt felelték, hogy semmi félhiválólok nines; ugyanerről biztosították őket az ősök szellemei is. Ez a két oldalról jött biztatás elég volt arra, hogy a pogányokat a legnagyobb öröme hangolja. Háladatosságból a családok vetélkedve ékesítették föl házi oltáraikat s véget érni nem akaró hajlongással fejezték ki köszönetöket: a nyilvános

templomok pazar fényben ragyogtak, bennök a bonzok (pogány papok) szünet nélkül táplálták a jóillatok tüzeit s verték a ezimbalmot és tam-tamt, miközben nem mulasztották el hitsorsosaikat a „hütlén“ keresztények ellen ingerelni; ezeknek azonban most épen az volt nyomorult szerencsájök, hogy vélt jó barátaik a közelben táboroztak, különben aligha menekültek volna meg az elkeseredett pogányok erőszakoskodásától.

Igy folyt le vígan a nap s az éjszaka. A korány még alig kezdett derengeni, midőn híre futamodott, hogy Csai a hegyekről lehuzódott s a város közelében ütötte fel táborát. A vér megfagyott a vigadók ereiben, az örömszajt a kétségbeesés kiáltásai váltották fel; eszöket vesztve, bódultan szaladgáltak föl s alá az utcákon. A tegnapi bizalmat oly mohón felhasználták, hogy mára egy szikra sem maradt belőle.

E közben a keresztények összegyülekeztek kis templomukban s megújították Isten akaratabani megnyugvásukat, s ma ugyanazon bizalom ömlött el szívökben, mely tegnap ... mert hisz igazi bizalom minden körülmény közt rendületlen. A kívülről behangzó jajveszéklés s a benn fakadó esendes sóhajok közt oly feltűnő volt az ellentét!

Egyszerre az ájtatoskodók tömegéből egy női alak emelkedik föl, s fátyolát félre lebbentve az összegyültekhez fordul. Angéla volt. Arczán a hősiesség és alázatosság különös vegyülete nyert kifejezést. Minden szem feléje irányult, mindenki sejtette, hogy most valami rendkívülit fog hallani.

— Testvérek! — szólalt meg s hangját a szent hevület reszketéggé tette — a veszély közel van. Csak a seregek Ura Istene képes minket megmenteni azon szerencsétlenek sorsától, kiket az ellenség dühe már elérte. — Tegnap fájdalommal szemléltek, mily bizalmat helyeznek szegény pogány véreink képzelte isteneikbe, most ezen bizalmök megszégyenült, csak azért, hogy a mienk diadalt arathasson. Halljátok tervemet: én ezen kétségbeesett város megkíméléseért esedezni, személyesen föl akarom keresni az ellenség fővezérét, Csait.

— Csait!! — kiáltottak fel a borzalom hangján.

— Igen Csait, — ismétli a szüz, — csak nem retentesebb ő, mint Holofernes? — s itt areza egészen lángba borult, mert észrevette, hogy most meggondolatlanul oly hasonlatot hozott fel, melyben magát a dicső Judittal teszi párvonalba. Hogy tehát minden ezelzésnek, melytől alázatos lelke visszaborzadt, elejét vegye, így folytatta:

— Ne véljétek azonban, hogy én vakmerően a hős Judit szerepére vállalkozom: nem, én nem szándékozom megsemmisíteni Izraelnek óriási ellenét, csak arra kérem, hogy kímélettel vonuljon keresztül e kis városon. — Ugyanazon mindenható Isten, ki Juditot gyenge nő léteire oly nagy vállalat eszközének választotta, kölcsönözhet az én szavaimnak is annyi hatást, hogy e vad főnök irántunk emberiebb érzésre gerjed. Én e lépésre hosszú imádkozás után határozotam el magamat, azért hiszem, hogy bizalmamban nem fogok csalatkozni. Ti addig, míg én oda járok, ne szünjetekek meg a minden jók adójához, szerencsés sikerért esedezni.

A hívek hosszasan bámultak a lelkes szüzre, s akadt közöttük akár hány, ki azt gondolta: hogy An-

gela arra sem lenne alkalmatlan, hogy őt Isten Judit szerepére kiválaszsa. Végre az ünnepélyes esendet az öreg Csen szakította meg.

— Leányom, megszoktuk már mindazt, a mit te teszesz, helyeselni. Menj tehát, kövesd az Ur sugallatát: de én, kinek egyetlen gyönyörűsége vagy, kísérem lépteidet s megosztom veled a sorsot, mely reád várakozik.

Angela megindult, az öreg követte. A jelenlevők zokogva vették őket körül. Mindenki meg akarta még egyszer, talán utoljára eszokolni ruhájök szegélyét.

A mint e zokogó menet az utcákra ért, azonnal szétfutott a híre, hogy a keresztények szüze a város jóléteért megy esedezni az ellenség vezéréhez. Nem kellett ennél több a kétségbeesett pogányoknak. Tömegekben esatlakoztak ök is a kísérethez, s az volt boldog, ki a hősnőt közelebről láthatta, vagy érinthette.

Még nem értek ki a városból, midőn egy tiz főnyi ellenséges csapat jött velök szemközt. Vágtatva vonultak végig az utcán, s vad örömmel kiáltották a hangosan jajveszékelő tömegnek:

— Most megyünk kikémlelni a császáriak hollétét, hogy nekik alkalmas időben szolgálhassunk egy kis kivilágítással, melynek fényénél a találkozás sokkal érdekesebb leend.

Senki sem vesztette még el eszét annyira, hogy ki ne találta volna: hogy ehhez a kivilágításhoz az ő házaik fogják az anyagot szolgáltatni, azért e biztatás épen nem volt alkalmas a esenkiáiakat reményre hangolni.

A város végén megtörtént a fájdalmas elválás. Ezer áldás és fohász repült az ifju szüz után, ki megindult, de szilárd lépésekkel közeledett a nem messze fehérlő sátrak felé.

* * *

A táborban az éjszakai pihenés után megpezsdült az élénk sürgés-forgás. Csai, sátorában egy földre terített szőnyegen gondolatokba mélyedve heverészett: a nyugvó úgris így álmodhatik a zsákmányról, mely képzelete előtt megjelent. Férfiasan szép vonásaiban, tüzes szemében szilajság tükrözdik, mely azonban nem zár ki bizonyos természetes nemességet, s ha hozzá vesszük még fejedelmi termetét: így első pillanatra azon gondolat villanhat meg bennünk, hogy ezen fiatal vezér, talán nem annyira az elhíresztelt s rettegett kegyetlenség, mint inkább kiténő lelki s testi tulajdonai, parancsoló külseje és személyes bátorsága által uralkodik vérszomjas hadseregén s visz végbe bámulatos dolgokat.

A sátor-függöny félrelebben, s két előörsi katona Angelát és atyját vezeti s mutatja be, mint olyanokat, kik a vezérrel kívánnak beszélni.

Csai e nem várt látogatásra felugrott s kardja után nézve, hivatalos állásban kívánta vendégeit fogadni, de a véletlen úgy hozta, hogy kardját épen most tisztították s élesítették.

Angela-arezt, chinai szokás szerint, fátyol födte, s így a főnök vizsga tekintete a hölgynek csak is ter-

metét mérhette végig. A két férfi azonban élesebben szemügyre vehette egymást, s úgy rémlett előttök, mintha valaha már találkoztak volna.

— Mi Csenkiából jöttünk — kezdé Angela a beszédet —, hogy a hős Csaitól e szegény város részére kegyelmet kérjünk.

— Mióta lettek az „ég fiának“ rabszolgái oly aláztosak, hogy egy lázadótól kegyelmet kérjenek? — vágott közbe kevély gunnyal a megszólított.

— Mellőzd kérünk e keserű gunyt! a kinek hatalmában van életünk, attól van jogunk életünk megkímélését kérni. Szólj: csakugyan szándékos e szerencsétlen várost a többi elpusztítottak sorsára juttatni?

— Saját hadvezéreitek kényszerítenek rá, midőn azt esata színhelyévé akarják tenni. Néhány fészek és hű alattvaló kedvéért nem kockáztathatjuk ügyünk diadalát.

— Vezér! te erővel a kegyetlent akarod játszani; de arcod elárulja, hogy szivedből nem számítotted egészen az emberiség érzelmét. Te még ifju vagy, talán még atyád is van: nem sajnálnád annyi atyának szívébe dőlni kegyetlen vasadat? talán odahaza hű nő és kedves gyermekek várnak: nem sajnálnád az ártatlan gyermekek, virágzó szűzek, gyöngéd nők és gondos anyák vérebe festeni öldöklő kardodat? Talán téged nem is bölöső ringatott, nem is anyai dal altatott el, nem is szülői karok ápoltak? hogy oly megvetést akarsz színelni néhány fészek iránt; oly közönyösen beszélsz ezrek legyilkoltatásáról! Oh had! szivedben inkább a kegyességet uralomra vergődni, ez sokkal hamarabb diadalra segítené ügyedet, ha különben igazságos, mint a füstölgő romok szaporítása és védtelenek lemészároltatása.

Csai bámulva hallgatta a szűznek szemrehányását, melyben több volt a gyöngédség, mint élesség. Szinte sajnálta, hogy vége szakadt s most már neki kell felelni. Arczán a beszéd alatt valami fájdalmas borongás volt észrevehető, mely azonban lassankint az előbbeni szilaj kifejezésnek engedett helyet.

— Roszul tevéd, szűz, hogy atyámat emlitted: ezen emlékezés engem nem szelidségre, hanem olthatatlan boszuvágyra szokott tüzelni; mert őt a esászáriak mindentől kifosztva számítotték, hogy nekem gyűlöletnél egyéb örökséget ne hagyhasson, azután pedig egy esatában megölték; s én a haldoklónak megfogadtam, hogy érte rettenetes boszút állok. Fogadásomhoz még eddig hű voltam, s az is akarok maradni.

E pillanatban hozta be a szolga urának kardját, ki azt könnyedén csatolta oldalára. Az öreg Csen vizsga pillantást vetett a kardra, s hevesen a vezérhez ugorva, meglepetve kérde:

— Uram, hogy jutottál e kardhoz?

— Atyámé volt. Ezzel hagyta nekem örökségül boszuját. Itt kihuzta annak vasát, melyen olvasható volt: „Gyűlölet a zsarnoknak.“

— Tehát sejtelmem nem esalt. — kiáltott fel Csen az iszonyat hangján. — öcsém! testvérem fia! nem ismersz rám?

A vezér homlokához kapott, mintha a multak képeit akarná visszaidézni.

— Te e szerint Csen vagy, s e nő itt talán Angela, kit én annyiszor hordoztam karjaimon? s kit ... többet nem tudott mondani.

— Igen — felelt az öreg, s ezzel a szűzhez fordult, ki mintegy megkövülten állott mellettök: — Leányom, emeld föl fátyolodat s üdvözöld unokatestvéreidet.

Angela engedelmeskedett, s az ifju ez angyali arc izgésétől elkapatva, karjaiba zárta volna őt, ha valami megmagyarázhatlan tisztelet rajta erőt nem vesz és vissza nem tartja.

Egy darabig szótlan állottak. A két kereszténynek kimondhatlanul fájt, hogy rokonukat így kelle viszontlátniok. — Csai lelkében borzasztó küzdelem hullámozott. A gyöngéd testvéri vonzalom, melyet Angela iránt, kit mint négy éves gyermeket hagyott el, táplált, most tiszteres erővel ujult föl benne; más oldalról pedig érezte, hogy e vonzalom jelenlegi helyzetével sosem békülhet ki: ő, a vérszomjas pártvezér, hogyan számíthatna arra, hogy ezen ártatlan szűz is fölfrísitse irányában azon ragaszkodást, melynek élvezetében egykor oly boldog volt, s melyre érezte, hogy most is szüksége van, ha annyi hányattatás után gyermekkorának letűnt boldogságát vissza akarja varázsolni.

— Ki küldött titeket hozzám — szólalt meg végre hevesen —, hogy feltartóztassatok a pályán, melyen eddig dicsőséggel haladtam?

— Azon Isten, kinek születésedkor magadat lekötötted s a ki téged most visszakövetel. — felelt Angela, és szavának édes bája át meg áthatotta az ifju szívét.

— Az az Isten? azt az Istent érted Angela, kinek képe előtt annyiszor térdepeltünk, kinek imadására téged én is tanítottalak? ... ha ha ha — kacagott fel vadul — ez az Isten követelné engem vissza? engem! Csait, a harezok rémét! Mivel érdemeltem volna én meg tőle ezen gyöngédséget? talán a sok vérontással?

— Igen, a vérontással, melyet ő tőn érted, Péter.

— Ne mondd ki többet e nevet, Angela — kiáltott fel Csai —, mert ez a boldogság és boldogtalanságnak oly rohamát idézi elő lelkemben, melyet nem volnék erős sokáig elviselni. Én Csai vagyok, a harezok réme!

Atya és leánya mély fájdalommal nézték e borzasztó lelki küzdelmet, s belátták, hogy itt egyelőre csak az imádság segíthet.

— Távozzatok — mondá látható erőfeszítéssel a főnök — városotok érintetlen marad. Angela, imádkozzál értem!

A szűz hirtelen egy nyakába akasztott keresztcsékét vett elő s azt jámbor szokása szerint megcsókolva, átnyujtá az ifjunak, és sietve hagyta oda a táborn.

Csai hevesen ajkaihoz nyomta a keresztet s elrejté. Azután kiment és parancsot adott a tábornak, hogy rögtön Nanking felé induljon.

— És a esászáriak? — kérdék csodálkozva.

— Csak nem várhatjuk a gyávákat hónapokig! Megyünk nemesebb zsákmányt keresni.

— És Csenkia, az ellenséges város megkímélten marad?

— Szülőföldem — válaszolt röviden.

Több kérdéssel senki sem mert alkalmatlanodni.

A esenkaiak tenyerökön vitték be a keresztények szüzét. Csak azon esodálkoztak, hogy az általános öröm közepett is mindig szomorú maradt s a templomban

félrevonulva éjjel-nappal imádkozott ... mert mindig füleiben esengett a fölhívás: Angela, imádkozzál értem?
(Vége következik.)

Képek a kereszténység multjából.

I.

Az apostolok hivatása.

A világmegváltás nagy műve befejeztetett, s Isten fia a keresztfán megholt. Véréből édes illat szállt fel az örök Atya trónjához, s kegyelem- és malasztokban gazdag hullott vissza, a jelen és jövő emberi nemzedékre, hogy áldást teremjen az idők végeig. — Az ő testamentom ez utolsó áldozata, mely a Golgatán azon órában mutatott be, melyben Jeruzsálem büszke templomában naponkint egy bárány áldoztatott fel, mint előképe Isten szent bárányának. — a kilencedik vagyis delutáni harmadik órában — bezárá az ő időt, a várakozás és epedés idejét, s megnyitá az újat: a teljesedés idejét. Erről mondatott: „Ime az Úr Isten eljő erősséggel, és az ő karja uralkodni fog. (Izsaiás 40. 10.) — De az Úr mint a legkisebb jelenék meg, s karjai a keresztre szegezvék, s kisszámú tanítványi esüggeden, megfélemlelve, s kishitűleg elhagyák őt, s csak legszentségebb Anyja, néhány jámbor nő s a szeretet tanítványa János voltak állhatatosak s kitartók mellette keserves kínjai- és halálában. Nők és egy tanítvány voltak az első bátor s állhatatos hitvallók; a többi apostolok mind gyengék valának a hitben; a félelem elfeledteté velök, hogy meg volt írva „Az Isten maga jő el, s megszabadít titeket“. (Izs. 35. 4.) És a nép zöme előkelők s alacsonyorsuak, ifjak és öregek, gazdagok és szegények a szokott és megújuló modorban viselék magukat; s habár szent irataik minden ígérete és jövendölésének beteljesedése folytán legkevésbé sem kételkedtek, hogy Jézus Krisztus a megfeszített, rég ohajtott várakozása Izraelnek a Messiás, megkeményíték mégis magukat e meggyőződés ellen- és Isten fiát istenkáromlónak nevezik, mert a Messiásról ápoltt hű földi ábrándjaikat nem valósítá. A nép nem feledé, mint a remegő tanítványok a jövendöléseket, de hinni nem akart, azért a jelek és jövendölések mit sem használtak annak.

Harmadnapra üres volt a sir, nem kis rémületére a főpapok- és írástudóknak, kik azt katonákkal őrizteték. Annyira készül- lenek voltak az eseményre, melyet Jézus megjövendölt, hogy az örököt pénzzel vesztegeték meg, hogy azt mondják, hogy aluvásokkor a tanítványok lopták el a testet; ha vajjon az alvó örök tanúsága hitelt érdemelhet-e? annak megmondolására boszujok nem adott időt; és a nép vad dühétől elragadtatva vakon hívé az állítást, mely saját izgatott szenvedélyével egybehangzott. — „És az ő sirja diesőséges lézen.“ (Izs. 10. 11.) — A föld megindult, az ég megnyilt, angyalok szálltak alá, a Megváltó feltámadott. Az üdvhozó hirt örömtől lelkesülve hirdeti Magdolna, és a hit gyenge szikrája a tanítványokban új életre kél, mert Mesterök szavát tartá: feltámadott! Majd megjelenik előbb egyeseknek, azután mindnyájoknak. Velök éli át a esodákban gazdag, titokteljes negyven napi életet, midőn „megnyitá elméjüket, hogy megértenék az írásokat“, (Luk. 24. 45.) s ismétlé ígérte, hogy „elküldi Atyja ígérte, az erőt reájok.“ (Luk. 24. 49.) — S miután magát, mint az ő testamentomban megígértetett, mindig nyiltabban mutatá fel előttök, megerősíté hitüket saját ígéreiben, előkészíté a Szentlélek eljövete- lére, kész- és fogékonyvá tevé lelkeiket a esodálatos adomány

elfogadására, s teljhatalmat adott nekik „minden népeket tanítani, hogy megtartsák mindazt, mit parancsolt, s hirdetni az evangéliomot minden népeknek az egész világon.“ (Márk 16, 15.) — S hogy e nagyszerű feladat teljesítésére erőt s bátorságot merítsenek, így szólt: „Adott nekem minden hatalom, mennyben és a földön, — és én veletek vagyok világ végezetéig.“ (Máté 28, 18—20.) — „Mint engem küldött az Atya, úgy küldelek én titeket; vegyétek a Szentleket, kiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik, és a kiknek megtartjátok, meg vannak tartva.“ (János 20, 21—23.)

Igy lőnek Isten ereje által az emberiség tamítása, büntöli megtisztítása- és megszentelésére felavatva, és az egyháznak, a lelkek ez üdv-intézetének megalapítása- és vezetésére hivatva. És a nyáj legfőbb pásztori hivatalt arra bizta, kinek már szenvedése és halála előtt mondá: „Te Péter vagy, és e köszálon fogom építeni anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta; és a mit megkötöndesz e földön, meg lesznek oldva mennyekben is.“ (Máté 16, 18—19.) És e Péterhez mondá vég- elbuesuzása előtt: „Legeltesd az én bárányaimat, legeltesd az én juhaimat, kövess engem!“ (Ján. 21.) Azután kiterjeszté fö- löttük áldólag kezeit, „és a felhő befogadá őt szemeik elől.“ (Ap. esel. 1, 9.) — A tanítványok pedig visszatérének az olajfák hegyéről a házba, hol elárultatása előtti éjjel vele a husvéti bárányt megevék. — Reménytelen, erős hittel, lelki nyugalommal várakoztak „állhatatosak lévén egy akarattal az imádságban, az asszonyokkal és Máriával a Jézus Anyjával.“ (Apost. esel. 1, 14.) A proféták jövendölései, melyek a szentírásban foglal- tattak, isteni Mesterök élete, szenvedése, halála- és feltámadá- sában szemeik előtt teljesültek; s miként kételkedhetek volna, hogy szavai a legutolsóig teljesedésbe menendnek! Szent vára- kozással imádkozának, hogy a kegyelem gyümölcsét, mely Jé- zus halála által érett meg, s mely részökre rendeltetett, meg- nyerhessék; egyéb hívők is esatlakozának hozzájuk úgy, hogy mintegy százhuszan valának együtt; s e kis gyülekezetben emel- kedik fel Péter mint a keresztény egyháznak Krisztus által ren- delt feje, s indítványozá, hogy a házag, mely soraik közt az áruló Judás által támadt, töltsék be. S megtörtént, miután aláza- tos ima után sorsot vetettek a sors Mátyást érte.

Együtt volt tehát a tizenkét férfiú, kiknek hivatása a világot minden viszonyaiban átalakítani, s országot alkotni, mely hatalmasabb s terjedtebb legyen a világ minden orszá- gainál. E férfiak mind szegény eredetűek valának, minden tekin- tely, gazdagság többen miveltés és tudomány nélkül, mindnyá- jan a gyűlölt s megvetett Galilaea tartományból származtak, többnyire halászok; Thaddeus Judás, és testvére Jakab, Jézus- nak rokonai, tehát kézművesek s talán épen ácsok mint ő; Máté vámos, gyűlölt és megvetett, mert a római uralom szol- gálatában állott; de mindannyian igaz hívő izraeliták voltak, kik az ígért Messiásban reméltek, s eljöttét epedve várták — természetesen népök értelmében, mely abban hatalmas földi

királyt remélt; — és mert őt alacsonyágban találják, kezdetben kétkednek benne, megrójják, nagyravágyó terveket ápolnak, s midőn keserves szenvedése- és haláláról beszél, szemrehányásokat tesznek neki. De megvolt mindnyájokban a fogékonyság mély és élő hitre, mint drágakő az aknában, mert megvolt a jóakarát az igazság elfogadására. András és Péter keresztelő János tanítványai voltak, de elhagyák őt, miután hallák a Messiást. S mint ők mesteröket, úgy hagyják el a többiek azon pereczben, midőn Krisztus meghívja őket, hajókat, mesterségöket, lakhelyöket, s legnagyobb készséggel követik őt szegény vándor életében, hol sokszor éhségök csillapítására a legszükségesebbek hiányoztak, miután sokszor kalászkokat lezettek, s a kidörzsölt nyers maggal táplálkoztak; de azon erkölcsi erőig mely a legsúlyosabb kísértés perecziben is ellenállani tud, s mely az igazságért kin- és haláltól sem borzad, még jó akaratuk nem emelkedik fel; bátortalanok valának s nem csak a haláltól remegtek, hanem attól is félték, mit fognak mások mondani, s János kivételével állhatatlanságuk egész a gyávaságig ment. És épen ily emberekre volt szükség, hogy kitűnjék, miként az egyház alapításában Isten keze működik, s hogy a teremtmény tehetetlensége, Istennek hatalmát, bölcsességét s irgalmát hirdesse. Nem önjerejök volt, mely félelmöket erélylő, elfoglaltságukat bátorsággá, s tudatlanságukat a legmélyebb tudományvá változtató; mely nekik a szeretet fáradni nem tudó buzgalomát, a hit határtalan odaadását, s a remény boldogító bizalmát adá, mely felbátorítá, hogy oly műhöz fogjanak, melynek óriási feladata oly mértékben tulszárnyalá tehetségeiket, hogy természetes szempontból tekintve azt, vállalatuk örültségnek, vagy legalább nevétségesnek látszhatott.

A világ megromolva volt; büszkeség és érzékiség uralkodó bálványai voltak mindenütt Róma, Görögön- és Judaeában! A zsidó nép olyan volt „mint a juhok pásztor nélkül.“ (Ezek. 34, 5.) Vezetőik nagyravágyó, képmutató farizeusok, hitetlen könnyelmű sadduceusokra szakadtak. Ezek nyíltan megveték az isteni törvényeket, amazok szívökben, úgyhogy annak gyümölese az erény, a tiszta erkölcs mindegyik előtt ismeretlen lőn. A Messiás várásában igaz hogy egyesült az összes nép hitre s kivált ez időben egész élénkséggel, de vajmi csekély volt azok száma, kik oly értelemben várták azt, mint ígértetett. A legtöbben egy hatalmas királyt vártak, ki a gyűlölt római igát lerázandja, a zsidó ország határait kiszélesíti, s idegen nemzeteket meghódítván, egész boldogságban kormányozandja őket. A pogányok értelme szerint, az uralmat csak földinek, a boldogságot, szerencsét csak anyagainak tarták. Egy örök természetfölötti országról nem tudtak már semmit. Fejedelmük a Herodiások családjából már nem voltak önálló uralkodók, mióta Pompejus az országot meghódítá. Róma a királyi méltóságot hol megadá, hol elvoná, mint a caezárok szeszélye, vagy mint a roppant pénzösszegekkel megvesztegetett mindenható nők, és felszabadult rabszolgák jónak látták. És mindig volt római kormányzója Judeának, kinek legfőbb törvényszéke, s lakhelye Jeruzsálem volt, s ott székelt az Antonia nevű erődben a római megszálló csapat, mely erőd a templom mellett, annak védelme- és oltalmára építettett. A Herodiások, férfiak és nők egyaránt kiesapongók voltak, s elmerülve az élet örömeiben, ha volt is köztök, kit éles ész és tudomány különböztetett meg, mindannyian hízlelő, s Róma urai előtt kegyelemért eszűzök valának, s remegve félték, hogy ha elveszitenék azt. Elképzelhetjük, mily nyomorult volt helyzete a zsidó népnek vallási, erkölcsi és politikai támasz nélkül; és kettősen nyomorulttá vált, miután a szabadulásnak egyetlen eszközt az evangéliomot, visszatetszéssel odázá el

magától, s egész dühösséggel üldözé, mert „a setétség nem ismerete meg a világosságot.“ (Ján. 1, 4.) soha.

De még szomorubb volt helyzete a pogány világnak; a bálvány-imádás elerőtleníté szívét, a bölcsészet rideggé, kiszáradttá tevő elméjét; csak az érzékiségben keresé üdvét, csak ez által élt. — Miután az életerők mindez egyetlen ezél felé fordultak, vágyuk, gondolatuk csak ez volt, természetes, hogy ennek kielégítésében sem határt, sem ellenzést nem ismertek; irtózatot beteges tömeggé növekedtek, s mindaz, mit elértek, nem elégité ki, hanem csak ingerlé vágyaikat. — Valóban esodálatra méltó, hogy az emberi természet önkényt ily elbaromiasodásba merült, s a gyalázatok és förtelmek moesarában találta örömet, mint azt a nagy római népnél a császárság alatt és kitűnőleg magukon a császárokon hirdeti a történelem. — E lealacsonyodásig csak is a bálványozás vészthozó befolyása alatt juthatott, mely az örök igazságu Isten hűtlen elhagyásából eredt, hazugságból élt, s az érzéki embernek elkábítása, s örültség felfokozása által uralgott, s hogy e mánora- és esalódásában megtarthassa, szenvedélyeiből isteneket s istemöket alkotott, kiknek a megromlott nép egész kényelemben szolgálhatott, miután imádások abból állt, hogy korlátlan szenvedélyeinek adhatta magát az elvetemült ember. — Igaztalanság, fősvénység, erkölcselenség, nagyravágyás, irigység és kegyetlenség az érzékiben elmerült embernek e bűnei, mint istenek trónoltak a templomokban és szívekben, és a füst, mely áldozat-oltáraikról fől szállt, mintegy bódító homályba burkolá az ést és kedélyt elannyira, hogy eszelőség és gonoszság, aljasság és bűn, a józan értelmet és lelismeretességet tökéletesen meggyilkolák. És az elállatiasodás legkiválóbb példányai valának egynémely római császárok, egynémely a mi számításunk szerinti első századok caezárai. Bennök az önszerelme azon ijesztő tulajdönt ölté fel, mely a vad népek százkaru bálványainál is borzadással tölt el bennünket; nem csak korlátlan uralkodói valának a legnagyobb birodalomnak, mely valaha a föld színén létezett, hanem főpapjai is, mióta Julius Caesar e méltóságot is magára ruházá, hogy hatalmát minden oldalról biztosítsa, megszilárdítsa. — Nem sokára egy lépéssel tovább mentek, mit a korlátlan uralom oly könnyen előidéz, istenekül kiálták ki magukat, s aljas hízlelők- s imádókra találtak. Vérszopó zsarnokok, szentelen, aljas örült tyannok isteni tiszteletet követeltek, míg Krisztus felfeszítették. Míg Tiberius Capri szigetén az emberben ellentétet mutatá fel az Isten képének, magát és másokat a legiszonyubb undokságok fertőjébe merítvén, addig Krisztus eredeti rendeltetésére vezeté vissza az embert, midőn személyében az emberiséget istenségével egyesíté, s miután a halált legyőzé, azzal örök Atyjához mennyekebe méne.

És e ezél, e rendeltetésről kelle az apostoloknak az elvetemült világ közepette szólni, itt kelle meghallgatva, megértve s tanaiknak felfogva lenniök! A kimesvágy és örült pazarlás ellenében a szegénység üdvös voltáról, a szentelen mértékletlenséggel szemben a szűz jámborságról, a kemény szívtelenség között az irgalom áldásairól, a büszke nagyravágyás mellett a titkos alázatosságról kelle szólniök, az uralomvágnak a szolgaságot, az elme örültségének a gyermeki egyszerűséget, az érzékiségnek a szigorú önmegtadadást, az önistenítésnek a testvériességet, az önszeretetnek, a türés és szenvedés szerelmét kelle hirdetniök. Hivatva valának, hogy a bujaság, fényűzés s örült bűnösségbe elmerült világnak azt kiáltás: hagyj el bálványaidat, templomaidat, örömeidet, szenvedélyeidet, törekvéseidet és nézeteidet: mind ez esalóka, hamis, mind pusztá és üres! Mindannak mit eddig szerettél, kerülél és ohajtál, izenj

hadat, mindarról, mit eddig kedveltél mondj le: földi élvezet után sovárogsz? el vagy tiltva azoktól: bírtok, vagyon után epedsz? vedd meg azt, hogy a mennyet annál biztosabban megnyerhesd; csak a látható, csak a kézzel foghatónak van értéke előtted? hagyj fel, csak a láthatatlan szerezhetsz neked igaz nyugalmat: isteneid hazugok, örömeid bűnösök, szerencséd, boldogságod árnyék; csak egy szükséges, Istent a megfeszítettet szeretni, és neki lelkedből szolgálni! Ezt kelle hirdetniök, s tanításuknak hitelt szereznök! Voltak ugyan a rómaiak, a görögök és pogányok között, voltak a zsidók között is némelyek, kik a babonáság és bűn sötét köréből kibontakozni akartak, s némileg az örökké után vágyakoztak, azonban számuk oly esékely, befolyásuk annyira korlátolt volt, erejük annyira megtört a közös romlottság s elvetemültség által, hogy az apostoli vállalat keresztül vitelére csakugyan kevés súlyt adhattak. Határozott ellenei volt az isteni műnek minden bálványozó, a papok, a nagyszámú és hozzájuk ragaszkodó időjösök, karuzsolók, szemfényvesztők, papnők, templomszolgák, részint az önfentartás vak ösztönéből, részint mert a tiszta s magasztos evangéliumi tanítás, mely az ő tanítmányaikat kárhóztatá, mint őket személyesen sértő s megalázó szemrehányást tekinték. —

És e téren egyesültek velök a bölesészek, kiktől hemzsegett a pogány világ, miután az álhit és babona a vallástalanságot idézi elő. És e bölesek nem haladtak tovább az örök igazságot kutatató uton, melyet előtök egy Plátó és Sokrates kijelölt, hanem hiu és elméskedő állításokban egymást talszárnyalák, nem sokat törődve valódi bölesesség és erényekkel, melyeket sem szavaikban sem tetteikben nem lehetett megtalálni. Ők is mint a papok áldozának a kevélység és érzékiség bálványának, de mert templom és oltár nélkül tevék azt, köztök és a papok között ellenségeskedés támadt; kivéve az egy esetet, midőn az igazság ellen harezoltak. Álhit, vakhit, hitetlenség kezét fogva harcoltak az igaz hit ellen, mert érezték, hogy általa létök támadtatik meg; szóval, hol hatalom volt, az bizonyára az evangélium ellen volt, s a világ annyira el volt bálványokkal árasztva, hogy a hirdetett igaz Isten számára nagyon kevés részvétellel lehetett. És hogy ez ellenségeskedést, e megátalkodási legyőzzék, hogy e romlottságot megjavítsák, hogy e népeken, kik eszéjüket s e esésárokon, kik önmagukat isteníték, diadalmaskodjanak ez volt hivatásuk az apostoloknak, s mi fégyverők, mi erejük volt? Jézustól nyert telhatalmok. Tőle vett küldetésök és a Szentlélek! S ime, mert Istentől volt, győztek. **Támár Imre.**

Mi ujság?

(Uj évi tisztelgések.) A Szent-István- és Szent-László-Társulatok mint más években, úgy ezidén is elnökeiknél és jelenleg a fővárosban mulató egri és kalocsai érsekek ő exellentiaiknál tisztelkedni kívántak. Gróf Cziráky és a kalocsai érsek ő excellentiáik magukat fölmenteni kérvén, a küldöttség az egri érsek ő exejánál, mint a magyar egyház jelenlegi fejénél tisztelgett.

(Nagyelkü ajándékozás.) Zala főispánja Festei és György gróf a megyebeli inségesek segélyezésére, a már régebben felajánlott 1000 frton kívül, ujabban ismét 2000 frtot ajándékozni, s e nagyelkü tette által az éhnyomorban szenvedőkön segíteni kegyeskedett. A nemes gróf egyik balatonvidéki község szűkölködő lakóinak a mult télen is 100 frtot adományozott s a Nagykanizsán felállítandó felgymnasium alapítékéje gyarapításához pedig ugyanez év folytán 1000 frttal járult.

(Gyászjelentés.) A pannonhegyi benedekrendiek szomorodott szívvel jelentik nagytiszteletű s tudós Pendl Alajos szent Benedek-rendbeli, koronás arany-érdemkeresztel díszített és aranymiséis áldozár-, szentszéki ülnök- s egykoron a lelkiekben főpáti általános helyettesnek agyszélhűdés következtében, a végső szentségek ájtatos felvéte után, f. é. dec. 30-kán délutáni ötödfél órakor, életének 79-dik, áldozárságának 56-ik évében történt gyászos kimulását. A boldogult a tanügyi pályán részint mint tanár, részint mint igazgató 32 évig lelkesen és lelkismeretesen fáradozék. — Hült teteme szerdán, a jövő-évi január 2-án reggeli 9 órakor a pannonhegyi főmonostor sírboltjába fog eltakaríttatni. Nyugodjék békében! — Pannonhegyén, 1866. évi dec. 30-án.

(Halálozás.) Pest-belvárosi elemi főtanító Németh András mult évi dec. 31-én meghalt. Negyven évig szolgálta hazáját és a magyar nyelv terjesztése egyik főfeladata volt rögös pályájának. Ritka tapintattal bírta tanítványait különösen a számtanban és szépírázatban bevezetni. Alás emlékezetére!

(Megjelent és beküldetett): **„Történelmi tanulmányok“**, I. köt. A Prémontreiek, korrajz a ker. műveltség középkori munkásai méltánylásul. Ara 2 frt 50 kr. ható Egerben, Pesten Pfeifer könyvkereskedésében. E kitűnő munka hazánk egyik legtudományosabb főpápjának tollából

eredt; benne az olvasó mély tudományt és felfogást, ragyogó, élénk előadást egyiránt fel fog találni.

(A Breviarium Romanum) in 18-o, melyről lapunkban emlékeztünk volt, most már Pesten nem csak a Szent-István-Társulat ügynökségében, hanem Hartleben ur könyvkereskedésében is kapható.

(Előfizetési felhívás) **„Erdélyi Katholikus Hítszónok“** II. kötetére, mely magában foglalja néhai Szabó János ünnepi homiliáit és néhány alkalmi, valamint Kovács Antalnak egy beiktatási beszédjét. — Szabó János vasárnapi homiliáit e gyűjtemény I. kötetét, oly köztetszéssel — mondhatni — lelkesedéssel fogadta a t. ez. magyar egyházirodalmi közönség, hogy általános várokozásának hiszek megfelelni, a midőn ünnepi homiliáit is ezemmel közrebeszélési sietek. — Előfizetési ára a körülkelöl 12 ivre terjedő kötetnek 1 forint o. é., melyet hozzám bérmentve beküldeni kérek. Minden tíz példányra egy tiszteletbelivel fogok szolgálni. A példányok bérmentve fognak szétküldetni. — Baróthon (Erdélyben), 1866-ki november 15-én. Veszely Károly, baróthi pleb.

(A gabnaüzletben) a figyelem a buzára összpontosult, melyet illetőleg a hangulat igen kedvező volt; a tulajdonosok visszatartók lévén, a vevők kénytelenek voltak 5—7 $\frac{1}{2}$ magasabb árakat fizetni; — 88—89 fnts 7 frt 20—22 $\frac{1}{2}$ krjával 3 havi, 88—89 és 87—89 fnts 7 frt 10—15 krjával kész, 86 fts vámmázánkint 6 frt 85—90 krjával 84—85 fts vámmázánkint 6 frt 65—75 krjával. Rózsot, árpát és zabot illetőleg nem fordult elő változás; lényeges forgalmuk nem volt. Kukoriczára, főleg szállítandóra nézve, lanyhább hangulat volt tapasztalható; mártiusban szállítandóért nem adtak meg többet 4 frt 10 kr.

Adakozások.

Szepeiből egy ragát megnevezni nem akaró, sz. Vincze leányainak Pesten	8 frt —
A Jézus szent gye mekségi társulatára: Pomogybő	1 frt 10 kr
Semidt Antal	3 frt —
A lékai plebánia iskolai ifjusága	3 frt —

A társulati értesítő és Szent-László-társulati adakozások tárgyhalmaz miatt a jövő számban.

Kiadja a Szent-István-Társulat (borc-utca 3. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Nyomatott Pesten, 1867. Emich Guszty magyar akadémiai nyomdászánál (Barátok tere 7. sz.)